

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Διπλωματική Εργασία

Η διάσταση των Κοινών στην σκέψη του Karl Polanyi

Ηλίας Σεκέρης

Επιβλέπων καθηγητής: Πασχάλης Αρβανιτίδης

Ηράκλειο, Ιούνιος 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή Ηλία Σεκέρη που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιοδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Η διάσταση των Κοινών στην σκέψη του Karl Polanyi

Ηλίας Σεκέρης

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Πασχάλης Αρβανιτίδης

Κ-Σ ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Μαρία Μαρκαντωνάτου

Κ-Σ ΕΑΠ

Ηράκλειο, Ιούνιος 2023

Περίληψη

Αυτή η μελέτη διερευνά τα θεωρητικά πλαίσια για τα Κοινά και τη σκέψη του Karl Polanyi, εξετάζοντας τις έννοιες των κοινών πόρων, των εναλλακτικών κοινωνικοοικονομικών συστημάτων και των προκλήσεων που θέτει η προσανατολισμένη στην αγορά σκέψη. Η πρώτη ενότητα εστιάζει στα Κοινά, συζητώντας τον ορισμό και τη σημασία τους. Στη συνέχεια εμβαθύνει σε διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις, συμπεριλαμβανομένης της προσέγγισης της Elinor Ostrom, της προσέγγισης της Αυτονομίας (μια αντικαπιταλιστική προοπτική), της προσέγγισης του David Bollier και αυτής των ψηφιακών Κοινών. Αυτά τα πλαίσια δίνουν έμφαση στη συλλογική δράση, τη δημοκρατική αυτοδιαχείριση και τις πολιτιστικές πρακτικές στη διαχείριση των κοινών πόρων.

Η δεύτερη ενότητα διερευνά το θεωρητικό πλαίσιο του Karl Polanyi, παρέχοντας μια εισαγωγή στη ζωή και το έργο του, επικεντρώνοντας στο σπουδαιότερο κομμάτι του, τον «Μεγάλο Μετασχηματισμό». Εξετάζονται η κριτική του Polanyi στον οικονομισμό, η ιδέα του για την «ενθήςκευση της οικονομίας» στην κοινωνία και η έννοια της «διπλής κίνησης». Αυτή η ενότητα ολοκληρώνεται επισημαίνοντας τη σημασία της σκέψης του Polanyi στην κατανόηση των Κοινών.

Η τρίτη ενότητα εστιάζει συγκεκριμένα στην έννοια των Κοινών στη σκέψη του Polanyi. Διερευνά την έννοια των «περιφράξεων» και την ιδιωτικοποίηση των πόρων, τη σχέση μεταξύ των Κοινών και της οικονομικής θεωρίας, τα Κοινά ως συνιστώσα της διπλής κίνησης και του κοινωνικού προστατευτισμού και την επανεμφάνιση των Κοινών ως απάντηση στις δυνάμεις της αγοράς. Κάθε υποενότητα παρέχει γνώσεις για τον ρόλο των Κοινών στο θεωρητικό πλαίσιο του Polanyi.

Η τέταρτη ενότητα διερευνά τις διαστάσεις των Κοινών στη σκέψη του Polanyi. Εξετάζει την κοινωνική διάσταση, τονίζοντας τον ρόλο των κοινοτήτων στην οικονομική δραστηριότητα, τα Κοινά ως μορφή κοινωνικής οργάνωσης και την αλληλεπίδραση μεταξύ των Κοινών και του κράτους. Η οικονομική διάσταση εστιάζει στην αγορά ως μηχανισμό κατανομής πόρων, στα Κοινά ως εναλλακτικό παράδειγμα στην αγορά και στη

σχέση μεταξύ των Κοινών και της οικονομικής ανάπτυξης. Τέλος, η πολιτική διάσταση συζητά το πολιτικό πρόταγμα των Κοινών και τη σχέση του με τα κοινωνικά κινήματα.

Συνολικά, αυτή η μελέτη παρέχει μια ολοκληρωμένη κατανόηση των θεωρητικών πλαισίων για τα Κοινά και τη σκέψη του Karl Polanyi. Υπογραμμίζει τη σημασία της συλλογικής δράσης, των πρακτικών του «κοινωνείν» και της προστασίας των κοινών πόρων. Εξετάζοντας αυτές τις προοπτικές, γίνεται σαφές ότι τα Κοινά, τα οποία προσφέρουν δίκαια και βιώσιμα εναλλακτικά μοντέλα για τη διαχείριση των πόρων, της κοινωνικής αναπαραγωγής και τελικά της ίδιας της ζωής, μπορούν να υποστηριχθούν θεωρητικά και να ενδυναμωθούν με τη βοήθεια της σκέψης του μεγάλου Αυστρο – Ούγγρου διανοητή.

Λέξεις – Κλειδιά

Polanyi, Κοινά, κοινωνικός μετασχηματισμός, κριτική στον οικονομισμό, ενθέκευση της οικονομίας, διπλή κίνηση

Abstract

This study explores the theoretical frameworks of the Commons and the thought of Karl Polanyi, examining the concepts of common resources, alternative socio-economic systems and the challenges posed by market-oriented thinking. The first section focuses on the Commons, discussing their definition and meaning. It then delves into various theoretical approaches, including Elinor Ostrom's approach, the Autonomy approach (an anti-capitalist perspective), David Bollier's approach, and the concept of digital commons. These frameworks emphasize collective action, democratic self-management, and cultural practices in the management of common resources.

The second section explores Karl Polanyi's theoretical framework, providing an introduction to his life and work, focusing on his greatest work, “The Great Transformation”. Polanyi's critique of economism, his idea of the “embedding of the economy” in society and the concept of “double movement” are examined. This section concludes by highlighting the importance of Polanyi's thought in understanding the Commons.

The third section focuses specifically on the concept of the Commons in Polanyi's thought. It explores the concept of “fences” and the privatization of resources, the relationship between the Commons and economic theory, the Commons as a component of “double movement” mobility and social protectionism, and the re-emergence of the Commons in response to market forces. Each subsection provides insights into the role of the Commons in Polanyi's theoretical framework.

The fourth section explores the dimensions of the Commons in Polanyi's thought. It examines the social dimension, emphasizing the role of communities in economic activity, the Commons as a form of social organization, and the interaction between the Commons and the state. The economic dimension focuses on the market as a resource allocation mechanism, the Commons as an alternative paradigm to the market, and the relationship between the Commons and economic development. Finally, the political dimension discusses the political project of the Commons and its relationship with social movements.

Overall, this study provides a comprehensive understanding of the theoretical frameworks for the Commons and the thought of Karl Polanyi. It emphasizes the importance of collective action, "commoning" practices and the protection of common resources. By examining these perspectives, it becomes clear that the Commons, which offer just and sustainable alternative models for resource management, social reproduction, and ultimately life itself, can be theorized and strengthened with the help of the great Austrian–Hungarian intellectual’s thinking.

Keywords

Polanyi, Commons, social transformation, criticism of economism, embedding the economy, double movement

Βιβλιογραφία

Αρβανιτίδης, Π. (2014). Το Τσελιγκάτο: Ένας Θεσμός Επιτυχούς Αυτοδιαχείρισης Των Κοινών. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 16(64).

Αρβανιτίδης, Π. (2017). Τα κοινά ως θεσμός διαχείρισης των κοινών πόρων: η συμβολή της Έλινορ Όστρομ. *Πρόταση*, 2(11), 280-282. Ανακτήθηκε από: <https://ergopolis.econ.uth.gr/images/booklibrarydata/%CE%BA%CE%9F%CE%B9%CE%94%CE%91-2017-1.pdf>

Αρβανιτίδης, Π., Νασιώκα, Φ., & Δημογιάννη, Σ. (2015). Από την κρίση στα κοινά: ζητήματα αυτοδιαχείρισης στον αγροτικό τομέα. *Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης*, (21), 55-81.

Ζιμπέκι, Ρ., Ρέγιες, Α. & Χαρντ, Μ. (2016). *Κοινά αγαθά και κοινωνικά κινήματα*. Αθήνα: Εκδόσεις των Συναδέλφων

Καβουλάκος, Κ. Ι. & Γριτζάς, Γ. (2015). *Εναλλακτικοί Οικονομικοί και Πολιτικοί Χώροι*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών- Κάλλιπος. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6131>

Καστοριάδης, Κ. (1978). *Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας*. Αθήνα: Κέδρος.

Κιουπκιολής, Α. (2014). *Για τα κοινά της ελευθερίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Εξάρχεια.

Σπυριδάκης, Μ. (2010). Οικονομία της αγοράς, οικονομική ανθρωπολογία και κοινωνική πολιτική: Η συμβολή του Καρλ Πολάνι στην κριτική της οικονομικής διαμόρφωσης της νεωτερικότητας. Στο: Κονιόρδος, Σ. (επιμ.). *Κοινωνική σκέψη και νεωτερικότητα*. Αθήνα: Gutenberg.

Agrawal, A. (2003). Sustainable governance of common-pool resources: context, methods, and politics. *Annual review of anthropology*, 32(1), 243-262.

Arvanitidis, P. A. (2015). *The economics of urban property markets: An institutional economics analysis*. Routledge.

Bakker, K. J. (2000). Privatizing water, producing scarcity: The Yorkshire drought of 1995. *Economic geography*, 76(1), 4-27.

Bauwens, M., & Kostakis, V. (2014). From the communism of capital to capital for the commons: Towards an open co-operativism. *TripleC: Communication, Capitalism & Critique. Open Access Journal for a Global Sustainable Information Society*, 12(1), 356-361.

Benkler, Y. (2006). *The Wealth of Networks. How Social Production Transforms Markets and Freedom*. Yale University Press. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2023, από: https://www.benkler.org/Benkler_Wealth_Of_Networks.pdf

Block, F. (2016). Karl Polanyi and the Writing of The Great Transformation. *Theory and Society*, 45(4), 303-322.

Bollier, D., & Helfrich, S. (Eds.). (2014). *The wealth of the commons: A world beyond market and state*. Levellers Press.

Bollier, D., & Helfrich, S. (2019). *Free, fair, and alive: the insurgent power of the Commons*. New Society Publishers.

Bollier, D. (2016). *Κοινά, μια σύντομη εισαγωγή*. Βριλήσσια Αττικής: Angelus Novus.

Caffentzis, G. (1999). The end of work or the renaissance of slavery. *A Critique of Rifkin and Negri, Common Sense, December, 24*, 20-38. Ανακτήθηκε από 20 Απριλίου, 2023, από: <https://commonsensejournal.org.uk/wp-content/uploads/sites/6/2010/08/CommonSense24.pdf>

Caffentzis, G. (2013). *In Letters of Blood and Fire: Work, Machines, and the Crisis of Capitalism*. Oakland, CA: PM Press.

Caffentzis, G., & Federici, S. (2014). Commons against and beyond capitalism. *Community Development Journal*, 49(suppl_1), i92-i105.

Carlson, A. (2006). The problem of Karl Polanyi. *Intercollegiate Review*, 41(1), 32.

Congdon, L. (1997). Between brothers: Karl and Michael Polanyi on fascism and communism. *Tradition and Discovery: The Polanyi Society Periodical*, 24(2), 7-13.

Cox, M., Arnold, G., & Tomás, S. V. (2010). A review of design principles for community-based natural resource management. *Ecology and Society*, 15(4).

Crouch, C. (2004). *Post-Democracy*. Cambridge: Polity.

Dale, G. (2010). *Karl Polanyi: A Life on the Left*. Columbia University Press.

Dale, G. (2016). *Reconstructing Karl Polanyi*. Pluto Press.

D'Alisa, G., Demaria, F., & Kallis, G. (Eds.). (2014). *Degrowth: a vocabulary for a new era*. Routledge.

Daly, H. E. (2014). *Beyond growth: The economics of sustainable development*. Beacon Press.

Dardot, P., & Laval, C. (2014). *The New Way of the World: On Neo-Liberal Society*. Verso Books.

De Angelis, M. (2013). *Κοινά, περιφράξεις και κρίσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις των ξένων.

De Angelis, M. (2017). *Omnia sunt communia: On the commons and the transformation to postcapitalism*. Bloomsbury Publishing.

Deininger, K., & Byerlee, D. (2011). *Rising global interest in farmland: can it yield sustainable and equitable benefits?*. World Bank Publications.

Dinerstein, A. C. (2015). *The politics of autonomy in Latin America: The art of organizing hope*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Dutfield, G. (2000). *Intellectual property rights trade and biodiversity*. Routledge.

Federici, S. (2004). *Caliban and the Witch*. Autonomedia.

Federici, S. (2018). *Re-enchanting the World: Feminism and the Politics of the Commons*. PM Press.

Federici, S. (2020). *Revolution at point zero: Housework, reproduction, and feminist struggle*. PM Press.

Folbre, N. (2006). Measuring care: Gender, empowerment, and the care economy. *Journal of Human Development*, 7(2), 183-199.

Gibson, C. C., Ostrom, E., & Ahn, T. K. (2000). The concept of scale and the human dimensions of global change: a survey. *Ecological economics*, 32(2), 217-239.

Gibson, C. C., McKean, M. A., & Ostrom, E. (Eds.). (2000). *People and forests: Communities, institutions, and governance*. MIT Press.

Gibson-Graham, J. K. (2006). *A Postcapitalist Politics*. University of Minnesota Press.

Gibson-Graham, J. K., Cameron, J., & Healy, S. (2013). *Take back the economy: An ethical guide for transforming our communities*. U of Minnesota Press.

Graeber, D. (2011). *Debt: The first 5000 years*. Melville House. Retrieved from: https://warwick.ac.uk/fac/arts/english/currentstudents/undergraduate/modules/fulllist/special/statesofdamage/syllabus201516/graeber-debt_the_first_5000_years.pdf

Granovetter, M. (1985). Economic action and social structure: The problem of embeddedness. *American Journal of Sociology*, 91(3), 481-510.

Hann, C. H. (1992). Radical functionalism: the life and work of Karl Polanyi. *Dialectical Anthropology*, 17, 141-166.

Hann, C. (2003). Karl Polanyi: *The Limits of the Market*. Polity Press.

Hardin, G. (1968). The Tragedy of the Commons. *Science*, 162(3859), 1243-1248.
<https://doi.org/10.1126/science.162.3859.1243>

Hardt, M., & Negri, A. (2001). *Empire*. Harvard University Press.

Hardt, M., & Negri, A. (2009). *Commonwealth*. Harvard University Press.

Hardt, M., & Negri, A. (2012). *Να πάρουμε τη σκυτάλη*. Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Harvey, D. (2007). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.

Harvey, D. (2013). *Εξεγερμένες πόλεις. Από το δικαίωμα στην πόλη στην επανάσταση της πόλης*. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ.

Harvey, D. (2014). *Seventeen contradictions and the end of capitalism*. Oxford University Press, USA.

Hess, C., & Ostrom, E. (2007). *Understanding knowledge as a commons: From theory to practice*. MIT press.

Holloway, J. (2011). *Ρωγμές στον καπιταλισμό*. Αθήνα: Σαββάλας.

Jessop, B. (2002). *The future of the capitalist state*. Polity Press.

Jessop, B. (2007). *Knowledge as a fictitious commodity: insights and limits of a Polanyian perspective*. Retrieved from: <https://bobjessop.wordpress.com/2014/01/14/knowledge-as-a-fictitious-commodity-insights-and-limits-of-a-polanyian-perspective/>

Krippner, G. R. (2005). The financialization of the American economy. *Socio-Economic Review*, 3(2), 173-208.

Latouche, S. (2009). *Farewell to growth*. Polity.

Linebaugh, P. (2009). *The Magna Carta manifesto: Liberties and commons for all*. Univ of California Press.

Martinez-Alier, J. (2002). *The environmentalism of the poor: A study of ecological conflicts and valuation*. Edward Elgar Publishing.

McAdam, D., McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (Eds.). (1996). *Comparative perspectives on social movements: Political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. Cambridge University Press.

McGinnis, M. D., & Ostrom, E. (2012). Reflections on Vincent Ostrom, public administration, and polycentricity. *Public Administration Review*, 72(1), 15-25.

Mehta, L. (2007). Whose scarcity? Whose property? The case of water in western India. *Land use policy*, 24(4), 654-663.

Nelson, J. A. (2019). *Economics for humans*. University of Chicago Press.

North, D. C. (1971). Institutional change and economic growth. *The Journal of Economic History*, 31(1), 118-125.

Ostrom, E. (1990). *Η διαχείριση των κοινών πόρων*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Ostrom, E. (2009). *Understanding institutional diversity*. Princeton university press.

Polanyi, K. (1944). *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*. Beacon Press.

Polanyi, K. (2007). *Ο μεγάλος μετασχηματισμός: οι πολιτικές και κοινωνικές απαρχές του καιρού μας*. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.

Polanyi, K., & Pearson, H. W. (1977). *Livelihood of man*. Academic Press.

Poteete, A. R., Janssen, M. A., & Ostrom, E. (2010). Working together. In *Working Together*. Princeton University Press.

Sassen, S. (2014). *Expulsions. Brutality and Complexity in the Global Economy*. Harvard University Press.

SMOOTH Consortium. (2021). *Review of conceptual and theoretical literature*.

UNESCO. (2010). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. Retrieved from <https://ich.unesco.org/en/convention>

Van Laerhoven, F., & Ostrom, E. (2007). Traditions and Trends in the Study of the Commons. *International Journal of the Commons*, 1(1), 3-28.

Wall, D. (2017). *Elinor Ostrom's Rules for Radicals. Alternatives beyond Markets and States*. London: Pluto Press.

Υπέθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.